

VOLKS BELANG

Jaargang 130 - nummer 1 - februari 2009 - maandblad

Een sterk liberaal verhaal

JongVld, LVSF en LVV hebben samen een platformtekst geschreven naar aanleiding van het recent Open Vld-congres op 13, 14 en 15 februari in Antwerpen. De drie liberale organisaties sloegen de handen in elkaar en publiceerden een tekst waarin ze samen opkomen voor een offensief en gedurfd liberalisme: "Het is tijd voor verandering. Het liberalisme kan beter, maar dat kan het enkel als het uitgaat van de kracht van het eigen verhaal en consequent zijn principes verdedigt en in de praktijk brengt. Laat de ideeën opnieuw leven binnen de partij. Wij geloven alvast dat in de vrijheid en in het liberalisme onze toekomst ligt," zo luidt de tekst. Intussen schreef Open Vld-parlementslid Mathias De Clercq een manifest waarin ook hij een pleidooi houdt voor een liberaal offensief. "Dit manifest is geschreven vanuit een grote motivatie. Een motivatie om het liberalisme opnieuw een boost te geven. Om te vermijden dat we opnieuw op een dood punt zouden terechtkomen en opnieuw de aantrekkingspool te vormen voor al wie gelooft dat het beter kan in ons land en in de wereld. Een nieuwe liberale generatie staat op en ze krijgt de steun van vele voorgangers."

B.C.

Lees blz. 3 en 12

INTERVIEW

Geert Messiaen (LM) over de sociale zekerheid in crisis /4

ANDERE TIJDEN

Protectionisme steekt weer de kop op /10

BOEKEN

Historische vertelling van Marc Andries /11

Mathias De Clercq, Philippe De Backer (JongVld) – Clair Ysebaert (LVV) en Werner Vandenbruwaene (LVSF) willen een ideologische verdieping van het liberalisme.

Omdat het crisis is?

Overal waar je komt is er veel geklaag over de politiek. Het doet denken aan de 'zwarte zondag', 24 november 1991 toen er een schok door Vlaanderen ging. Meer dan 32% van de kiezers wijzigde zijn stemgedrag. De grote overwinnaars waren het extreemrechtse Vlaams Blok en de protestpartij Rossem. Politici zwoeren nadien dure eden om de kloof tussen politiek en bevolking zo vlug mogelijk te dichten. In Vlaanderen stelde zich zeer scherp het probleem van de partijpolitieke versplintering.

Er zijn opvallende gelijkenissen met de politieke situatie van vandaag. De periode van de kartels behoort tot het verleden. N-VA en SLP (Sociaal-Liberale Partij), het vroegere Spirit en VIPro, gingen hun eigen weg. Intussen werpt Lijst Dedecker zich op als de opkomende formatie in Vlaanderen en gaan politieke opiniewatchers ervan uit dat de traditionele partijen het niet gemakkelijk krijgen bij de regionale en Europese verkiezingen in juni van dit jaar. De versplintering van de partijen is immers weer helemaal terug.

Een tweede gelijkenis is het oprukkende populisme. Ik zie Jean-Pierre Van Rossem in 1991 nog languit op de trappen van de Senaat liggen en druk commentaar geven nadat hij nog maar eens de deur werd gewezen door de traditionele partijen voor de onderhandelingen over de staatshervorming. Van Rossem spuwde op de politieke klasse. Hij zag overal schandalen en corruptie.

Vandaag is er Jean-Marie Dedecker. Ook hij spuwt op de zittende politieke klasse. Hij wenst geen deel te zijn van het politieke establishment in Brussel. Hij ziet overal schandalen en corruptie. Bovendien wordt zijn partij geteisterd door interne opstand en onrust. De titel van 'onruststoker', waar hij zolang fier op was, zwiert hij nu zelf naar de hoofden van de afvalligen om hen als melaatsen uit het partijhuis te jagen. Na de verkiezingen volgend op zwarte zondag, op 21 mei 1995, bestond Rossem niet meer.

De gevolgen van de verkiezingen in Vlaanderen liggen niet alleen in de handen van de Vlaamse kiezers. Misschien nog meer zal de uitslag in Wallonië bepalend zijn voor de politieke toekomst van het land. MR en PS zitten dan wel samen in de federale regering, ze voeren in Wallonië een bitse strijd op leven en dood. Indien MR-kopman Didier Reynders na juni in het zand bijt, is het voorbij met de federale regering. Reynders zal dan de aftocht blazen, wellicht in eigen partij een stap opzij zetten en zich in de oppositie terugtrekken. Indien hij de PS op de knieën krijgt, voorspelt dit ook niets goeds voor de federale regering. Dan zullen de Waalse socialisten zich roeren. Na de verkiezingen van juni 2007 was Reynders nog de grote liberale overwinnaar. Zelfs Open Vld kon op de uitslag kapitaliseren door de winst van de MR, want dankzij de Franstalige zusterpartij bleef de liberale politieke familie de grootste van het land. Maar Reynders geraakte verstrikt in de Fortisaffaire en de kritiek op zijn beleid op financiën nam zienderogen toe. Nu hij ook nog de communautaire dialoog vakkundig heeft opgeblazen, staat de Franstalige liberaal alleen in het veld. Het kan hem weinig schelen dat de Vlamingen hun staatshervorming niet krijgen. In Wallonië zou dit toch maar uitgelegd worden als een toegeving en een zwakte. Bovendien heeft hij alle steun nodig van het rabiate FDF om straks de strijd in Brussel en Wallonië tegen Di Rupo te winnen.

Vlaanderen blijft intussen zonder staatshervorming achter. De CD&V staat straks met lege handen aan de start van de verkiezingscampagne en zal het op de markten en pleinen mogen uitleggen waarom de Vlaming geen beter bestuur mocht verwachten. Tot wat politieke overmoed niet allemaal kan leiden. Intussen staat alles in het teken van de crisis. Omdat het crisis is, komt er geen staatshervorming. Omdat het crisis is, wordt de budgettaire orthodoxie verlaten en bouwen we weer traditiegetrouw

schulden op. Omdat het crisis is, huilen we maar mee met de conservatieve krachten. Het gezellige status quo. Dat er geen staatshervorming komt, is funest voor de toekomst van Vlaanderen. Want onze regio heeft nood aan meer autonomie om in deze moeilijke tijden te overleven. Dat er opnieuw schulden worden opgebouwd, belast de komende generaties en getuigt vanwege de huidige politieke leiders van weinig ethische verantwoordelijkheid. Op termijn leidt deze houding tot achteruitgang en verschraling. Daarom schreven JongVld, het LVSV en het LVV samen aan een platformtekst waar gepleit wordt voor een offensief en gedurfd liberalisme. "Het is tijd voor verandering", zo zegt de tekst. "Het liberalisme kan beter, maar dat kan het enkel als het uitgaat van de kracht van het eigen verhaal en consequent zijn principes verdedigt en in de praktijk brengt. Laat de ideeën opnieuw leven binnen de partij. Wij geloven alvast dat in de vrijheid en in het liberalisme onze toekomst ligt." Daarom ook roept de jonge wolf Mathias De Clercq op tot de vorming van een grote liberale beweging die onze kernwaarden verdedigt. In de hoop alle liberale krachten in ons land te hergroeperen.

VOLKSBELANG

**wordt uitgegeven door
de vzw Liberaal Vlaams Verbond,
Stichting Vanderpoorten
Verantwoordelijke uitgever:**

**Bert Cornelis,
Kard. Mercierlaan 63, 3001 Leuven
Hoofdredactie:**

Bert Cornelis Bert@Reflextc.be

Vormgeving:

Ildé Cogen ilde.cogen@openvld.be

Secretariaat:

**Luc Pareyn - Liberaal Archief
Kramersplein 23 - 9000 Gent
tel. 09/221.75.05 - fax:**

09/221.12.15

www.liberaalarchief.be

luc.pareyn@liberaalarchief.be

Laat ideeën opnieuw leven

Naar aanleiding van het Open Vld-congres op 13, 14 en 15 februari 2009 in Antwerpen kropen JongVld, LVSV en LVV in de pen en schreven een eigen platformtekst over de toekomst van het liberalisme.

Met een wereldwijde financiële en economische crisis heeft de 21ste eeuw een opmerkelijke start genomen. De verwevenheid van de financiële en economische wereld hebben getoond dat de globalisering een feit is. De ecologische uitdagingen stellen elke staat voor een gigantische opgave. Tegelijkertijd zit het individu meer dan ooit vast in een bureaucratisch systeem dat individuele vrijheid fnuikt en creativiteit lamlegt. Gedurende de laatste decennia is de collectivisering in onze maatschappij hand over hand toegenomen. De politieke wereld blijft reageren met lapmiddelen en verkiest te vaak opportunistische boven ideeën. Nieuwe mechanismen moeten worden aangereikt, opdat het individu opnieuw meester zou worden over het eigen leven. Een radicale verandering dringt zich op, ook voor onze partij.

Consequent liberaal

Het is goed dat de liberale partij nadenkt over nieuwe thema's en haar horizon tracht te verbreden. Maar daarbij mag zij de uitgangspunten van het liberalisme niet uit het oog verliezen. De ideologische uitgangspunten van het liberalisme hebben nooit hun kracht en relevantie verloren, en zijn nu in deze barre, maar cruciale, tijden actueler dan ooit. Daarom dat wij ook durven vragen om na een noodzakelijke verbreding, ook een noodzakelijke verdieping van onze liberale ideologie na te streven. Daarvoor is een ideologisch congres, waar een duidelijke koers voor onze partij wordt vastgelegd, noodzakelijk. Dit congres is nodig om de liberale partij eindelijk offensief, nog duidelijker en nog liberaler haar standpunten te laten verwoorden. Centraal in de complexe samenleving van morgen staat een liberale mens- en maatschappijvisie, gebaseerd op drie elementen:

de druk van de staat verminderen, de vrijemarkteconomie voluit laten spelen en de eigen vrijheid en verantwoordelijkheid van de burgers vergroten. Een fundamenteel liberale visie, met wortels in het verleden en de traditie van de vrijheid, aangevuld met nieuwe tools die gemaakt zijn voor de uitdagingen van morgen, doen de overheid terugplooiën op een aantal essentiële taken en geeft elke mens opnieuw de mogelijkheid om het eigen leven in handen te nemen. Het primaat van het individu vormt het uitgangspunt van ons nieuw maatschappelijk model. De valse dichotomie markt-overheid moet verlaten worden. Beide moeten elkaar sterke en zwakke punten erkennen en op een positieve wijze met elkaar omgaan. Een modern liberalisme stelt de overheid ten dienste van zijn burgers en geeft vertrouwen aan de ontdekkingskracht en de coördinerende rol van de vrije markt. Dit vereist een gelijke behandeling voor de wet door een minimale en bescheiden maar ook krachtdadige overheid. Er is een sterke overheid nodig om een goed en onafhankelijk justitieel apparaat in te stellen om elke burger te kunnen beschermen tegen onderdrukking en willekeur door een ander of door de overheid zelf. Domeinen als onderwijs en sociale zekerheid hebben bij uitstek behoefte aan een marktversterkende overheid.

Wij zijn er van overtuigd dat de natiestaat en collectieve solidariteit zal plaatsruimen voor een internationaal en open netwerk tussen mensen en organisaties, waar echte individuele soevereiniteit en solidariteit zullen spelen. Onze instellingen moeten zich hieraan aanpassen. In tegenstelling tot het nationalisme, het socialisme en het conservatisme zal het liberalisme een baken moeten worden voor iedereen, voor elke mens, waar ook ter wereld.

Wij zijn er ook van overtuigd dat de economische groei van de Westerse wereld en de opkomende welvaart in andere delen van de wereld niet elkaars tegenpolen zijn. Zij versterken elkaar juist. Als liberalen pleiten wij voor een wereldwijde vrijmaking van markten, niet alleen binnen de Wereldhandelsorganisatie, maar eerst en vooral in eigen huis, bij het eigen Europese besluitvormingsapparaat. Hierbij willen wij de kracht van de consument versterken en vechten tegen een Fort Europa met een grote dosis economisch nationalisme en protectionisme onder invloed van belangengroepen.

Wij zijn er van overtuigd dat liberalisme en ecologisme elkaar niet uitsluiten, integendeel. Liberale concepten - spontane samenwerking, technologische innovatie, een transparant prijsmechanisme, eigendomsrechten - zullen mogelijk maken dat op lange termijn een ernstige en duurzame oplossing kan ontstaan over groene bezorgdheden. Wij zijn er van overtuigd dat het (hogere) onderwijs, de pijler van een ware kansenmaatschappij, meer dan ooit een fundamentele hervorming nodig heeft. Een moderne kenniseconomie heeft nood aan een allesomvattend, meritocratisch, internationaal ingesteld en competitief onderwijssysteem.

Het moet anders

Het moet anders. Elke burger verdient beter. Het is tijd voor verandering. Het liberalisme kan beter maar dat kan het enkel als het uitgaat van de kracht van het eigen verhaal en consequent zijn principes verdedigt en in de praktijk brengt. Laat de ideeën opnieuw leven binnen de partij. Wij geloven alvast dat in de vrijheid en in het liberalisme onze toekomst ligt.

Philippe De Backer

is voorzitter van Jong VLD.

Werner Vandendruwaene

is voorzitter van het LVSV.

Clair Ysebaert

is voorzitter van het LVV.

De integrale versie van de platformtekst is te vinden op www.lvsv.be

Geert Messiaen (secretaris-generaal Liberale Mutualiteiten)

“Gezondheid mag geen koopwaar worden”

BRUSSEL - Er wordt weinig heisa over gemaakt. Maar de toestand van onze Belgische sociale zekerheid, in tijden van economische crisis, is niet rooskleurig. Federaal minister van Sociale Zaken Laurette Onkelinx (PS) kondigde onlangs aan dat er een gat van maar liefst 2 miljard euro in de kas van de sociale zekerheid zit. Hoe pakken de ziekenfondsen dit probleem aan? Wat zijn hun antwoorden op de stijgende armoede, de grotere behoefte aan medische verzorging en de groeiende vergrijzing van de samenleving? Geert Messiaen schrijft dezer dagen aan een boek waarin hij ons Belgisch sociaal zekerheidsstelsel met hand en tand verdedigt omdat het zo sociaal is en aansluit bij het sociaal-liberalisme dat hij al heel zijn leven in hart en nieren draagt. Een voorbeeld voor Europa. Gezondheid is niet iets dat je koopt als een nieuwe auto. Gezondheidszorgen moeten voor iedereen toegankelijk zijn en onder de verzekerden is solidariteit onontbeerlijk. Vandaar dat zijn ziekenfonds ook gruwet van privatisering, splitsing van de sociale zekerheid of het terugbetalen van allerlei wellness-behandelingen.

schrijft een boek over mutualiteit en solidariteit:

Geert Messiaen krijg je meteen op dreef als je vraagt naar het nut van een liberale mutualiteit? Kiezen mensen vandaag nog wel voor een ziekenfonds op basis van ideologie of politieke kleur? Telt in de eerste plaats niet de goede dienstverlening?

Geert Messiaen: "Een liberale mutualiteit is ideologisch nodig. We weten allemaal dat de verzuijing al enkele jaren op haar terugweg is. Maar dit betekent niet dat ideologisch gebonden ziekenfondsen geen bestaansredenen zouden hebben. De liberale familie is momenteel de grootste van het land en al sinds het einde van de twintigste eeuw is ze niet meer weg te denken uit de Belgische politiek. Uit een enquête van de Universiteit Gent in 2006 bleek dat de ideologische overtuiging toch voor een vijfde van onze leden de belangrijkste reden is om bij een liberale mutualiteit aan te sluiten. In werkelijkheid speelt de overtuiging uiteraard voor heel wat meer mensen mee die het als tweede of derde belangrijkste argument aangeven. Buiten het ideologisch aspect is natuurlijk de dienstverlening van belang. We moeten, omdat we minder in aantal zijn, natuurlijk rekening houden met de plaatselijke concurrentie en daarom zijn er dus grote verschillen in de kostprijs en het aanbod in de aanvullende voordelen per ziekenfonds. Kijken we naar de prijs dan zien we dat over het algemeen de Socialistische Mutualiteiten het goedkoopst zijn, de Liberale Mutualiteiten, de Christelijke Mutualiteiten en de Neutrale Ziekenfondsen zijn doorgaans iets duurder. Deze verschillen in de kostprijs zijn miniem. Maar belangrijker dan de kostprijs, - het gaat uiteindelijk om een relatief klein bedrag tussen de 4 en de 5 euro per maand voor een alleenstaande -, is wat je daarvoor krijgt en vooral wanneer en onder welke voorwaarden. Het gaat onder meer om de terugbetaling van medische en para-medische kosten die buiten de wettelijke ziekteverzekering vallen, zoals sommige kijkoperaties, gewrichtsprothesen, logopedie, sommige vaccins, lenzen enzovoort. Meestal is ook een gedeeltelijke terugbetaling van

extra ziekenhuisfacturen voorzien, terugbetaling van de kosten van een ouder die bij zijn zieke kind verblijft. Sommige ziekenfondsen betalen ook alternatieve geneeswijzen en producten terug, zoals homeopathie. Maar voor ons is niet de prijs belangrijk, wel hetgeen aangeboden wordt."

Dus u stapt niet mee in het opbod van sommige mutualiteiten in het terugbetalen van pure 'wellness-producten'?

"Nee. We weigeren mee te stappen in het verhaal van het aanbieden van allerlei wellnessvoordelen die misschien wel goed in de markt liggen, maar die niets met gezondheid hebben te maken. Wellness- en schoonheidsbehandelingen hebben niets met het bevorderen van

"We weigeren mee te stappen in het verhaal van het aanbieden van allerlei wellnessvoordelen die misschien wel goed in de markt liggen, maar die niets met gezondheid hebben te maken."

de gezondheid te maken. Momenteel komen we niet tussen in cholesterolverlagers. We voorzien wel een tussenkomst voor dieetadvies en obesitasgeneesmiddelen. U mag daarbij niet vergeten dat elke aanvullende dienstverlening gefinancierd wordt met de bijdragen van alle leden en we dus op de solidariteit moeten letten. In onze basiswaarden staat dan ook dat die solidariteit geldt van rijk tegenover arm, van actieven tegenover niet-actieven en van gezonden tegenover zieken. Dit is overigens dé basisgedachte van ons heel Belgische stelsel van de sociale zekerheid. En daar mogen we niet aan raken."

Dus u bent tegen de splitsing van de sociale zekerheid?

"Al meer dan 20 jaar wordt aan Vlaamse kant de splitsing van de sociale zekerheid voorgesteld. Omdat er in Wallonië zogenaamd overconsumptie zou zijn en de gezondheidscultuur er nogal verschilt van Vlaanderen. Daar kunnen we onmogelijk mee akkoord gaan. Men heeft het altijd over de transfers van Noord naar Zuid. Wel,

de uitgavenkloof tussen Noord en Zuid bestaat, maar neemt af. En bovendien blijken de verschillen tussen regio's over de taalgrens heen ook fel te verschillen. In de toekomst zal Vlaanderen echter meer aan gezondheidszorgen moeten uitgeven omdat het sneller vergrijsd dan Wallonië. We verzetten ons tegen een splitsing omdat die dreigt te leiden tot een ongelijke behandeling van patiënten aan weerszijden van de taalgrens en tot het opgeven van de solidariteit tussen de verschillende gemeenschappen."

En het privatiseren van de gezondheidszorgen?

"De privatisering is een Europees verhaal. Door de vrijmaking van de Europese markt bestaat er een groeiende tendens om de gezondheidszorgen als

een economische activiteit te bekijken. Dit ligt vevat in de zogenaamde dienstenrichtlijn waardoor er vrij verkeer van diensten komt. De gezondheidszorg is gelukkig uit die dienstenrichtlijn gehaald omdat die sector niet als om het even welke andere economische sector mag beschouwd worden. Het Europees statuut voor mutualiteiten zou voor wat meer concurrentie kunnen zorgen, maar in zoverre natuurlijk dat de Belgische wetgeving gerespecteerd wordt. En daar wringt juist het schoentje want het voorstel druist in tegen de mutualistische waarde van het bevorderen van gezondheid in een geest van solidariteit en zonder winstbejag waardoor de liberale mutualiteiten er dus resoluut neen tegen zeggen. Dit statuut laat de ontwikkeling van verzekeringsactiviteiten toe die voor ons onaanvaardbaar zijn, een geneeskunde met twee snelheden. Vooral de zwakken en zieken zullen hiervan de dupe worden. België heeft een prachtig stelsel van sociale zekerheid. Wel, maak een Europees statuut naar het voorbeeld van het Belgische ziekenfondssysteem; 77 procent van de Belgen zijn tevreden

over hun gezondheidszorgsysteem. Laten we dit zo houden.”

De minister van Sociale Zaken kondigde onlangs aan dat er een gat van 2 miljard euro zit in de kas van de sociale zekerheid. En dat in tijden van financiële crisis. Hoe bekijkt de liberale mutualiteit dit probleem?

“Laat me vooreerst duidelijk stellen dat de ziekte- en invaliditeitsverzekering een deelaspect is van de totale sociale zekerheid. Maar voor mij is het overduidelijk dat er hoe dan ook niet mag geraakt worden aan de fundamenten van de sociale zekerheid. In tijden van crisis komt het stelsel onder druk. Enerzijds door de vermindering van de inkomsten door het wegvallen van arbeidsplaatsen, anderzijds door een toename van de uitgaven voor werkloosheid en gezondheidszorg. Met een mogelijk begrotingstekort van bijna twee miljard euro voor de hele sociale zekerheid in 2009, lonken de werkgevers naar het terugdringen van de groeinorm, iets waar er voor ons geen sprake kan van zijn omdat we nu eenmaal de nodige reserves moeten opbouwen voor de komende vergrijzingsgolf. Open Vld stelt voor om de groeinorm in de gezondheidszorg te verlagen van 4,5 tot 2,8% en de resterende 1,7% voor het Toekomstfonds te reserveren. Voor ons kan daar geen sprake van zijn. De groeinorm van 4,5% is een must. Wij denken ook aan andere ingrepen. Bijvoorbeeld het terugschroeven van de uitgaven in de geneesmiddelensector door de toepassing van het kiwimodel in België. In Nederland zijn een dertigtal voorschriftplichtige geneesmiddelen fors goedkoper geworden door de toepassing van dat model. Eén op tien Belgische artsen blijkt echter slechts gebruik te maken van de mogelijkheid om het goedkoopste middel aan te bieden. Verder moeten we veel meer investeren in preventie. Een ander aandachtspunt is het aanpakken van armoede en werkloosheid en het verminderen van ongelijkheden in

de samenleving. Ja, hier steekt in mij de sociaal-liberaal de kop op.”

Uzelf hamert enorm op de invloed van de milieuproblemen op onze gezondheid. We moeten veel ‘groener’ gaan leven om onze gezondheid te verbeteren.

“Dat is zo. De laatste twintig jaar worden we almaar meer geconfronteerd met vage gezondheidsklachten en met ernstige en chronische ziekten zonder duidelijk aanwijsbare oorzaak. We denken hierbij aan reuma of spierreuma, chronische vermoeidheid en allerlei allergieën. Patiënten worden soms niet ernstig genomen met hun klachten en ook artsen slagen er niet altijd in om een duidelijke oorzaak te vinden. Vanuit wetenschappelijk standpunt is dit moeilijk te verklaren. Dikwijls ligt de oorzaak bij ziekmakende factoren in de leefomgeving van de patiënt. Daarom heeft een aantal landen, zoals Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland, Zweden en Luxemburg, een milieugeneeskunde ontwikkeld. Deze nieuwe benadering van de geneeskunde beperkt zich overigens niet tot de meest flagrante vormen van vervuiling, zoals schoorsteenrook en lozing van ongezuiverde afvalwaters. Sinds 1997 staan ziekten ten gevolge van milieuvervuiling hoog op de prioriteitenlijst inzake volksgezondheid van de Europese Commissie. In juni 2004 ratificeerde de commissie het eerste Europese actieplan voor milieu en gezondheid 2004 - 2010. Milieuziekten zijn één van de grootste paradoxen van onze Westerse beschaving. Onze gezondheidsstelsels zijn bij de meest doeltreffende ter wereld en we hebben alle troeven in handen om goed zorg te dragen voor ons lichaam. Toch worden wij ondermijnd door milieuziekten die beetje bij beetje onze gezondheid aantasten. De cijfers spreken voor zich. Er werd berekend dat de leeftijdsverwachting in België met 15 maanden wordt ingekort door de aanwezigheid van fijnstof in de lucht, bijv. afkomstig van brandstof zoals diesel. Op het vlak van

luch vervuiling is België overigens één van de slechtste leerlingen van de Europese klas. Vandaag wordt algemeen aanvaard dat de ziektes waarmee we kampen niet alleen door bacteriën, virussen of parasieten worden veroorzaakt, maar dat ook het milieu een negatieve invloed heeft op onze gezondheid. De lucht die we elke dag inademen, onze voeding, cosmetica of schoonmaakproducten die we gebruiken, de gebouwen waarin we leven, zijn allemaal elementen waarmee we dagelijks geconfronteerd worden. Men vertrouwt te lang op de strenge reglementering en de veiligheidsmaatregelen voor specifieke stoffen waaraan mensen werden blootgesteld. Het gecontroleerde gebruik van chemische producten is hier een voorbeeld van. Men is gaan inzien dat een regelmatige blootstelling aan een kleine dosis toxische stoffen onder de toegelaten drempel ook schadelijke gevolgen kan hebben voor de gezondheid. Vele van de schadelijke stoffen zitten ons soms letterlijk op de huid. De milieugeneeskunde onderzoekt daarom permanente blootstelling aan kleine dosissen giftige stoffen en hun onderlinge wisselwerking. Bepaalde producten versterken in combinatie met elkaar de giftige werking. Er is nood aan een globaal wetenschappelijk beleid dat ons een beter inzicht doet verwerven in het verband tussen de schadelijke milieueffecten en de gezondheid. Zo kan men de symptomen identificeren, de frequentie ervan opmeten en de oorzaak ervan in kaart brengen met de bedoeling een specifieke remediëring op te stellen. Als partner van de gezondheid voor ieder individu moet het ziekenfonds deze problematiek op de voet volgen. Tot op heden blijf ik op mijn honger niet tegenstaande de regering in het kader van het federaal plan inzake duurzame ontwikkeling had aangekondigd hieraan de nodige aandacht te zullen besteden en in de toekomst de milieugegevens ook op te nemen in het globaal medisch dossier.”

U klaagt er ook al een tijd over dat er teveel ministers van Gezondheid in België zijn. Hoe zou u het dan organiseren?

“Ja, da’s een heikel punt. We klagen al

“Er werd berekend dat de leeftijdsverwachting in België met 15 maanden wordt ingekort door de aanwezigheid van fijnstof in de lucht.”

sinds het begin van de jaren negentig aan dat er in België teveel ministers bevoegd zijn voor het gezondheidsbeleid. Sinds de eerste paarse regering in 1999 de departementen 'sociale zekerheid' en 'volksgezondheid' onder één minister heeft gebracht, is het aantal overigens al verminderd van elf tot tien, maar wegens verschuivingen in de Federale Overheidsdienst Economie zijn het er nu opnieuw elf geworden. In China met 1,2 miljard inwoners zijn er vijf vijftien ministers bevoegd voor gezondheid, gespreid over 5 departementen. In België elf. Ik stel meer samenwerking voor tussen de bevoegdheidsniveaus wat betreft screening, vaccinaties en eerstelijnszorgen. Wij vragen ook een vertegenwoordiging van de gemeenschappen in het RIZIV. We moeten komen tot homogene bevoegdheidspakketten. Ik neem de preventie. Waarom is dit gefederaliseerd? Waarom moet preventie anders zijn in Wallonië dan in Vlaanderen? Hoe kunnen we op die manier een nationale boodschap brengen in het kader van preventie? De ene gemeenschap richt zich op roken, de andere op kankerpreventie en een derde op obesitas. Waar zijn we dan in godsnaam mee bezig? Dit versnipperd beleid is heel funest. We moeten samenwerken want het voorkomen is veel belangrijker dan nadien achter te feiten aan te lopen."

U hebt ook veel te maken met armoede. Hoe staat u tegenover dit maatschappelijk gegeven?

"De belangrijkste ontstaansredenen van ziekenfondsen in de negentiende eeuw was een schrijnende armoede onder het

grootste gedeelte van de bevolking. Wie door ziekte niet in staat was te werken, was tot armoede veroordeeld. Daarop hebben de voorlopers van de huidige ziekenfondsen een antwoord moeten formuleren door geld opzij te zetten voor zulke situaties, geld dat, naargelang van het geval, van de werkgevers kwam, de arbeiders zelf, de parochies of de overheid. Pas na de tweede wereldoorlog werd de terugbetaling van de uitgaven voor geneeskundige verzorging een fundamenteel recht dat men kon opeisen. De ziekenfondsen zijn dus van in het begin fundamenteel geworteld in de samenleving. Het is dan ook niet meer dan logisch dat we meezoecken naar antwoorden op de maatschappelijke problemen van vandaag."

Hoe is de verhouding tussen de liberale mutualiteit en de liberale partijen MR en Open Vld?

"De LM is onafhankelijk van de financiële wereld, de verzekeringswereld, de artsen en ziekenhuizen, de privébedrijven en de politieke partijen. Wat ik betreur is het ontbreken van een continu en structureel overleg tussen de liberale partijen en het middenveld. We praten te weinig over problemen zoals de groeinorm van 4,5%."

Kunt u op liberale parlementsleden rekenen?

"Ik zat onlangs met een dame op de trein. Ze begon met me te praten omdat ze zag dat ik teksten las over de liberale mutualiteit. Ze vroeg me heel verwonderd of dat bestond, een liberale mutualiteit? Liberalen houden zich toch

alleen maar met ondernemers bezig? Da's dus ons probleem van herkenbaarheid en bekendheid. Terwijl het sociaal-liberalisme zoveel te bieden heeft op het vlak van de gezondheidszorg. Ja, weet u, wie waren de grondleggers van onze sociale zekerheid? Toch liberalen zoals Edouard Pecher en Lord Beveridge? We kunnen in het parlement rekenen op een aantal competente mensen zoals Yolande Avontroodt en Vera Vanderborght bij Open Vld. Maar de contacten zijn te sporadisch. One shots die niet ver genoeg reiken. Jammer is dat."

Bert CORNELIS

Kleine broer mikt op sterke dienstverlening

De Landsbond van Liberale Mutualiteiten is een ziekenfonds dat relatief confederaal en in zekere zin liberaal is opgebouwd, zo zegt professor Carl Devos die in 2006 met enkele andere onderzoekers een enquête hield over de Liberale Mutualiteiten. In het boek 'De blauwe Voorzorg' uit 2006 schrijft hij dat de Landsbond tien liberale ziekenfondsen omvat, met tal van kantoren, diensten en ziekenfondsen, historisch gegroeid. De Landsbond werd meer dan 90 jaar geleden opgericht en een paar dagen voor het uitbreken van de eerste wereldoorlog erkend. Maar de oorsprong zelf gaat terug naar het rijke en vrijzinnige verenigingsleven in de 19de eeuw.

Natuurlijk is er felle concurrentie van de grotere broers, de CM, de Christelijke Mutualiteit en de Socialistische Mutualiteit, en recent de opkomst aanwezigheid van de neutrale en onafhankelijke ziekenfondsen; Maar in dat kleine broertje ligt ook de sterkte van de Liberale Mutualiteiten: de kleinschaligheid en de dienstverlening dicht bij de leden.

De Blauwe Voorzorg. De liberale mutualiteiten tegen het licht gehouden.

Uitg Garant, 2006; 202 blz.; info: www.mut400.be

Karel Poma neemt alle twijfels in nieuw boek weg

De Verlichting is de toekomst

“Dit boek wil een antwoord zijn aan allen die beweren dat de Verlichting het verleden is zonder enig gevolg voor de toekomst.” Dat is de kern van het boek dat gewezen minister Karel Poma over de Verlichting schreef. Al te vaak wordt deze belangrijke filosofische stroming in de geschiedenis gedoodverfd als zijnde voorbij. Niets is minder waar aldus Poma. De Verlichting blijft voor hem de pijler van onze hedendaagse beschaving.

In de inleiding schrijft Poma een diepgaande ‘verantwoording’ voor het boek. “Om de Verlichting te begrijpen, moet men het verleden, zijn geschiedenis kennen. De onwetendheid over de Verlichting is beschamend.” Zelfs in humanistische kringen ziet Poma dat er vandaag aan de Verlichting als fundament van onze maatschappelijke waarden wordt getwijfeld. Hij gaat dan ook fel in tegen de stelling van postmodernisten en fundamentalisten die de Verlichting als een mislukt verhaal zien. Zelfs nog meer, de Verlichting behoort niet tot het verleden, de strijd voor een mondiale en democratische samenleving is lang niet ten einde. “Het werk is niet af en wordt bij het begin van de 21ste eeuw bestreden door godsdienstig fundamentalistische staten en godsdienstig terrorisme,” aldus Poma.

Groot-Brittannië

In het eerste hoofdstuk gaat de auteur dieper in op wat wij onder beschaving verstaan. Door de onbegrensde communicatiemogelijkheden staat de beschaving open voor allerlei invloeden van buitenuit. Hierdoor evolueert de westerse beschaving volgens Poma van een monoculturele naar een multiculturele beschaving, die echter maar leefbaar is indien alle vreemde invloeden zich in de westerse beschaving inpassen. In het tweede hoofdstuk geeft Poma een overzicht van het ontstaan van de democratie en komt hij in hoofdstuk drie tot het ontstaan van de westerse beschaving in Groot-Brittannië, het moederland van de democratische waarden.

In hoofdstuk 4 grijpt de auteur naar de bekende filosofen die de Verlichtingsgedachte steunen: Locke, Hume, Smith,

Montesquieu en Kant. In hoofdstuk 5 verdiept hij zich in de parlementaire democratie in Groot-Brittannië waarin de scheiding der machten, de oprichting van het parlement en de beperking van de koninklijke macht in 1688-89 een feit werden. Vervolgens schetst hij het ontstaan van de Amerikaanse en de Franse parlementaire democratie.

Poma is van opleiding wetenschapper en in hoofdstuk 6 gaat hij dieper in op het proefondervindelijk wetenschappelijk onderzoek dat startte met Isaac Newton. Die wetenschappelijke ontdekkingen beïnvloedden volgens Poma uitermate het deïsme of het geloof van het bestaan van God als schepper. In zijn hoofdstuk “Het einde van de grote verhalen” weerlegt Poma de stelling van het postmodernisme dat de dictaturen van de 20ste eeuw het resultaat zijn van de toepassing van de Verlichting. Poma is van mening dat noch het doctrinair liberalisme, noch het communisme mogen bestempeld wor-

den als een verhaal van de Verlichting. Integendeel, het doctrinair liberalisme en het marxistisch communisme zondigden tegen de principes van de Verlichting en zijn dus geen kinderen van de Verlichting. Hetzelfde kan gezegd worden van het fascisme en het nazisme.

Bedreigingen

Het tiende hoofdstuk is interessant omdat het ingaat op de bedreigingen voor de Verlichting. Poma ziet ze in verschillende vormen van fundamentalisme waarvan het godsdienstige het belangrijkste is. En het gaat volgens hem daarbij niet alleen over de islam, maar ook over het joods fundamentalisme. Zolang de islam zijn eigen verlichtingsrevolutie niet heeft doorgemaakt is de ontwikkeling van de parlementaire democratie in de islamitische landen volgens Poma een preciaire zaak.

Poma vraagt zich ook af welke regeringsvorm te verkiezen valt: een republiek of een constitutionele monarchie. Gezien het complexe karakter van ons land verkiest hij de constitutionele monarchie boven de republiek. Maar dan op één voorwaarde: dat de vorsten zich ook constitutioneel gedragen.

Verder gaat Poma nogmaals in op de postmodernisten die zeggen dat de Verlichting voorbijgestreefd is en op het globalisme dat met zijn kosmopolitisch karakter op de Verlichting kan aansluiten. Poma komt tot de conclusie dat de verwezenlijking van een maatschappij op basis van de filosofie van de Verlichting verre van voltooid is en we moeten verder bouwen aan de ideale samenleving. Het boek van Poma is alvast bedoeld voor mensen die minder vertrouwd zijn met de Verlichting en op zoek zijn naar de kenmerken van onze beschaving, en wat het ideaal is op basis waarvan een gemeenschap kan functioneren.

B.C.

Karel Poma, De Verlichting. Pijler van onze beschaving. Uitg. Garant, 2009; 301 blz.; 30 euro.

Japan in duikvlucht

Een wijs man leert uit de geschiedenis. In een gesloten samenleving bij uitstek, zoals die van Japan, is die geschiedenis helaas vaak eenduidig, en weinig open voor soepelheid. Toch doet Japan er goed aan zijn eigen mythische wortels even opnieuw te bekijken.

Op de dag dat ik dit schrijf, 11 februari, is het kenkoku kinen no hi. De dag dat de eerste keizer, Jimmu, de troon besteeg. In 660 voor onze tijdrekening. Het was de tweede veroveringspoging van Jimmu. Hij had deerlijk gefaald bij zijn eerste inval omdat hij als afstameling van de zonnegodin tegen de opgaande zon in had gevochten. Hij leerde uit zijn fouten, voer om Ise heen, en greep de macht. In het huidige economische klimaat van Japan lijkt het erop alsof eerste minister Taro Aso dezelfde inschattingfout maakt: hij bokst op tegen machten die hem te boven gaan en hem verblinden – het is beter naar het Westen te kijken, en de zon als bondgenoot in de rug te houden.

Die zon is de VS, het lichtend voorbeeld van wild kapitalisme. Nu de banken en kredietverleners in een supernova zijn ontploft, verdient het aanbeveling even de rug te keren naar dat systeem. Aso en zijn liberale regeringspartij LDP doen uitgerekend het omgekeerde. De immens populaire premier Koizumi had in 2004, volkomen terecht, het vermolmd pampermodel van het Japanse bedrijfsleven, dat werknemers aan zich bond door levenslange contracten en bedrijfsgebonden opvang, uitgeschud. Koizumi besefte in tempore non suspectu dat Japan zat opgezadeld met een tijdbom: de openbare schuld. Hij herschikte de vastgeroeste sociale verhoudingen, privatiseerde tegen algemeen protest in de posterijen met hun 380.000 werknemers, en gaf een statuut aan de zwaksten onder de werknemers, halftijds werkende huisvrouwen en studenten.

Tijdelijke contracten

Net dat statuut misbruikt Aso (en voor hem de al even onhandige Sjinzo Abe) om een antwoord te vinden op de diepste crisis en de langste recessie die

Japan sinds WO II doormaakt. Het zijn de mensen met tijdelijke contracten die het gelag betalen van het Japanse mismanagement. Tegen maart zitten er wellicht 125.000 tijdelijken – kikan-jugyovin of haken, interims - zonder baan. Maar veel erger is dat zij intussen zijn uitgegroeid tot de nieuwe paria's. Ze zijn al met 18 miljoen, één derde van Japans arbeidskrachten. En ze verdienen gemiddeld 40 % minder dan werknemers met een vast statuut. Bovendien krijgen ze minder extraatjes, geen pensioenrechten, geen ziekteverzekering. De 'vasten' kijken op hen neer als minderwaardige arbeiders, een onuitwisbare schande in een land met een overmatig sterk standenbesef. Ontslag was iets wat Japan nauwelijks kende.

Verstaatsing

In een angstreflex is Japan, net als Europa, opnieuw gaan verstaatsen. Aso heeft 12,6 miljoen euro uitgetrokken om bedrijven aan vers geld te helpen. De krapte op de kredietmarkt jaagt immers de falingen de hoogte in. In januari gingen ruim 30 % meer bedrijven bankroet dan vorig jaar. Daarnaast hebben ook de buitenlandse investeringen een forse knauw gekregen. En intussen blijft de yen op onhoudbare hoogte staan, zeker tegenover de Chinese yuan die kunstmatig laag wordt gehouden. De buitenlandse schuld is opgelopen tot 150 % van het BBP (bijna dubbel zoveel als in België). Het ergst van al voor Aso is dat de bevolking geen enkel vertrouwen heeft in zijn maatregelen. In een peiling van het nieuwsagentschap Kyodo laat drievierde van de ondervraagden zich laatdunkend uit over het plan. Ze begrijpen evenmin de opstelling van hun premier op het Wereld Economisch Forum in Davos, waar hij liefst 13,3 miljard euro ter beschikking stelde van andere Aziatische landen. Voor infrastructuurprojecten.

Die ten hoogste over enkele jaren voor wat soelaas kunnen zorgen, als, als, de uitvoer weer aantrekt.

Verlies autosector

De kanarie van de economische zelfvergiftiging is de auto-industrie. De cijfers zijn pijnlijk: de grootste autobouwer, Toyota, boekt voor het eerst sinds 1950 zwaar verlies, tot 3 miljard euro. 5.800 man gaan de laan uit. Honda ziet zijn winst wegsmelten. 3.100 tijdelijken krijgen hun C4. Nissan krijgt slaag, 20.000 man aan de deur. Isuzu vervangt haken door voltijdsen die nooit aan de band hebben gestaan. De elektronica volgt: Sony, Toshiba, Pioneer en de rest gaan diep in het rood, ontslagbrieven volgen. De politieke fall-out is niet moeilijk in te beelden. Tegen ten laatste oktober moet Japan naar de stembus, maar oppositieleider Ichiro Ozawa van de Democratische Partij rekt eigenlijk al op april, als het nieuwe begrotingsjaar aanvangt. Met een budget dat nooit hoger lag, 88,5 triljoen yen (zo'n 800 miljard euro). Ozawa heeft de messen geslepen.

Korte lente

Alle polls geven hem carte blanche, want de steun voor Aso is teruggevallen tot 10 %. Hem vervangen kan de verwarring bij de LDP alleen nog aanjagen. De partij die Japan vrijwel onafgebroken heeft geleid sinds de oorlog (vaak in directe samenwerking met de grote concerns en de yakuza), mag zich opmaken voor een historische nederlaag. Een peiling van de krant Asahi geeft 42 % aan de DPJ, 22 % aan de LDP. De openbare omroep NHK is milder: 25 tegen 19 %, met een betekenisvolle 23 % die een Grote Coalitie voorstaan. Maar Kyodo geeft de nekslag: 55 % van de kiezers wil de Democraten, amper 25 % de Liberalen. Als volgende maand de sakura, de kersenbloesem, de Japanners naar buiten lokt, zal het niet zonder wrange bijgedachten zijn. De bloesems staan dan symbool voor de hulpmaatregelen van Taro Aso: een kleurige opflakking, maar snel verslens. Het wordt een korte lente.

Lukas De Vos

Protectionisme steekt weer de kop op

Toen in 1930 Willis Hawley, een congreslid uit Oregon, en Reed Smoot, een senator afkomstig van Utah, hun befaamde tariefwet lanceerden, waren vele economen het oneens over de ware oorzaken van de 'Depressie', de toenmalige zware economische recessie van de jaren dertig. Of de wetgeving van deze twee heren van stand ook de oorzaak was van de Depressie, is stof voor een doctoraat aan de faculteit economie. Nu kunnen we evenwel, terugkijkend in de geschiedenis, vaststellen dat de gekozen oplossing van tariefverhogingen funest was voor de wereldhandel en de wereldwijde welvaart.

Het plan, oorspronkelijk bedoeld om de Amerikaanse werkgelegenheid te vrijwaren, leidde intern tot een ineenstorting van de export- en importmarkten (vooral inzake grondstoffen) en de aandelenmarkten, en extern tot een internationale tarievenoorlog.

Schulden

Toch kwam de wet er niet zonder slag of stoot. In de jaren twintig botsten landbouwondersteunende maatregelen steeds op het veto van de republikeinse president Coolidge. Dit veranderde echter met de komst van de nieuwe president Hoover, eveneens een republikein. Hij weigerde, ondanks een petitie van meer dan duizend economen tegen de protectionistische wet, zijn grondwettelijk veto te gebruiken. Het belangrijkste pragmatische bezwaar van de academi bestond erin dat de Verenigde Staten in die tijd een belangrijke rol speelden als crediteur voor andere landen. De onmogelijkheid voor andere staten om hun producten op de Amerikaanse markt te verkopen, wegens de enorme heffingen, resulteerde uiteindelijk in hun insolventie zodat ze meteen ook hun schulden niet langer konden terugbetalen.

De rechtstreekse economische gevolgen waren zeer snel merkbaar. Zo verminderte het BNP van de States drastisch en begon een periode van deflatie. Daarenboven hadden deze economische maatregelen, zoals steeds het geval is, ook politieke consequenties. De Volkenbond, waarvan op dat moment de Verenigde Staten geen deel uitmaakte, viel uiteen in verschillende kampen. Een handelsoorlog verhinderde bijge-

volg het economisch herstel, waardoor de diepe crisis onnodig lang aansleepte.

Opnieuw protectionisme

Het is bijzonder ironisch om vast te stellen dat de Amerikaanse democraten, zeventig jaar geleden nochtans fervente voorstanders van vrijhandel, in de huidige economische crisis het protectionistisch vuur opnieuw aanwakkeren. Ondanks de keuze voor concurrentie, globalisering en een open wereldhandel na WOII, belichaamd door de Wereldhandelsorganisatie, zien we andermaal opstoten van bekrompen en angstig economisch nationalisme. Dat er lacunes zijn in de regels, opgesteld door het grootste wereldwijde orgaan op handelsvlak, is overduidelijk. Tarieven kunnen nog steeds worden verhoogd, antidumpingmaatregelen blijven bestaan. Zonder nog maar te spreken over het schandelijke wereldwijde landbouwbeleid.

Buy American

De echo van het protectionisme klinkt in deze donkere economische tijden echter nog luider. De nieuwe Amerikaanse president en het Amerikaans Congres komen op de proppen met hun 'stimulus'-pakket van 800 miljard dollar, waarbij benevens broodnodige lastenverlagingen, tevens een 'Buy American'-clausule inzit. Voor de, sowieso reeds bedenkelijke Keynesiaanse openbare werken, moet namelijk in zo'n groot mogelijke mate Amerikaans materiaal worden gebruikt. Daarnaast is de roep om overheidshulp natuurlijk het sterkst in de financiële wereld. Maar het opbod

aan bail-outs begint nu ook al de reële economie te teisteren. Denken we maar aan de vraag van de Amerikaanse autoconstructeurs en de kniebuiging van de Vlaamse regering voor sommige multinationals. Deze evolutie is zonder meer schrijnend te noemen. Niet de meest innovatieve, rendabele of efficiënte economische actoren worden beloond, maar de beste 'rent-seekers' in goede oude *public choice-traditie*. Op lange termijn zullen we, de Smoot-Hawley-historie indachtig, te maken krijgen met een verlaagde welvaarts-groei en een gevaarlijke deflatie. Nochtans is de reactie van vele beleidsmakers menselijk en enigszins te begrijpen. De doorde weekse politicus kijkt immers spijtig genoeg niet verder dan de volgende verkiezing en verdedigt meestal slechts een klein territoriaal belang. Juist om deze redenen is een globaal gecoördineerd optreden op wereldvlak noodzakelijk. Verschillende wegen moeten worden bewandeld. Primair moet de laatste stap in de Doha-ronde eindelijk worden geconcretiseerd en dient de Wereldhandelsorganisatie stringenter op te treden bij concurrentievervalsing. Dit vereist op Europees vlak een constructief mandaat voor de Europese commissaris en op wereldvlak meer transparantie inzake handelsbarrières. Ten tweede dient in het verlengde hiervan gekozen te worden voor een nieuwe coherente aanpak van de crisis door het IMF. Zo mag kredietverschaffing internationaal niet discriminatoir zijn en moet elke staat expliciet het economisch nationalisme afzweren. Als laatste maatregel moet uiteraard geopteerd worden voor de stimulering van de vraag om de recessie om te keren. Dit gebeurt beter niet met arbitraire tegemoetkomingen en artificiële bouwwerken maar met een eenvoudige lastenverlaging, gekoppeld aan een ontvetting van de staat.

Patrice VIAENE
(Voorzitter LSVV Gent, Politiek
Secretaris LSVV Nationaal.)

Toen Frans Grootjans het nog voor het zeggen had in 'zijn' De Nieuwe Gazet pleegde hij zijn redactie te bevolken met jonge, getalenteerde enthousiastelingen à la Piet Teigeler, Roger Van de Velde, Piet Sterckx, Frans De Bruyn, Hugo Raes, Dirk Luyten, Stan Lauryssens en tutti quanti. Eén van hen was Marc Andries (° 1939) die in 1960 als 21-jarige voor bombarie had gezorgd met zijn debuutroman 'Schaduw op de huid'. Andries werd meteen vergeleken met Hugo Claus, die net tien jaar eerder, in 1950, ook als 21-jarige debuteerde met 'De Metsiers'.

Historische vertelling van Marc Andries

Andries was meteen hot, zou men vandaag zeggen. Komt daar nog bij dat hij werd gepubliceerd door de prestigieuze Hollandse uitgeverij De Bezige Bij en dan nog als 'Literaire Reuzen Pocket' met als reeksgenoten Claus, Mulisch, Timmers, Schierbeek, Haasse, van het Reve, Campert! Geen wonder dat het hoofd van Andries op hol werd gebracht en hij naar Amsterdam verhuisde, 'waar het allemaal gebeurde'. Lang bleef hij er niet want al wie toen naam en faam had, trok naar Ibiza waar de wijn goedkoop en veelvuldig vloeide en hij in het gezelschap van coryfeeën als Nooteboom, Mulisch en Campert zich als auteur verder ontwikkelde. Hij bleef er twee jaar. Over die boeiende periode in zijn jonge leven schreef hij o.m. 'Een zeer brave borst' (1964).

Brood op de plank

Terug thuis, en eenmaal getrouwd, moest er echt brood op de plank komen. Tot 1969 bleef hij redacteur bij De Nieuwe Gazet, publiceerde in De Vlaamse Gids (waarin hij zelfs een cover haalde), werkte voor ons aller 'Volksbelang' en schreef hij romans. Van 1969 tot 1974 werd Andries redacteur bij het toen nog

gerespecteerde weekblad De Post. Van 1974 tot aan zijn pensioen werd Andries een hoge pief als pr bij Agfa-Gevaert en een tijdje directeur van het Museum van Fotografie in Antwerpen. De voorbije jaren week hij steeds vaker af van het motief van de walging, het geloof in de absurditeit van het leven en het vage verlangen naar zuiverheid en loutering. Ook de invloeden die het Sartrianse existentialisme op hem had, keerde hij de rug toe. De jeugd en zijn kindertijd geven aanleiding tot aardige reminiscenties ('De Jaren', 1997 en 'Verboden gebied', 1999) zonder te vervallen in melige jeugdherinneringen. In zijn voorlaatste boek, 'Monseigneur' (2001), vertelt hij over het vaak saillante (privé)leven van Karel van België, onze prins regent van 1944 tot 1950.

Zieke prinses

De romanvorm met verhalen die de historische geschiedschrijving ondersteunen, vormen thans de violon d'Ingres van Andries. Op 11 februari jl. werd Andries zeventig en dat wordt eerlang uitbundig gevierd met de publicatie van 'Mijn Max', een historische vertelling over Maximiliaan en Charlotte van Mexico. Charlotte (1840-1927), prinses van België, was de enige dochter van onze Belgische koning Leopold I. Zij was nauwelijks zestien toen zij Maximiliaan van Oostenrijk, broer van keizer Jozef, leerde kennen. Een jaar later, in 1857, trouwden zij. Na gedurende twee jaar gouverneur-generaal van het van Oostenrijk afhankelijke Lombardisch-Venetiaans koninkrijk te zijn geweest, ging Maximiliaan met zijn echtgenote te Miramar bij Triëst wonen, waar hun in 1864, op initiatief van Napoleon III, de keizerstroom van Mexico werd aangeboden. Nog datzelfde jaar deden zij hun intrede in Mexico, maar na het beëindigen van de Amerikaanse Burgeroorlog trok Napoleon III de Franse troepen in 1866

uit Mexico terug, zodat de toestand voor hen spoedig onmogelijk werd. Charlotte, die dezelfde megalomane trekjes had als haar broer Leopold II, verzette zich tegen de troonsafstand en trok naar Europa om hulp te vragen bij Napeleon III en bij de paus. Op dat tijdstip reeds traden bij haar de eerste tekenen op van een blijvende zinsverbijstering. Nadat haar echtgenoot (die zij "Mijn Max" pleegde te noemen) in 1867 door aanhangers van Juarez op een schrale heuvel nabij het Mexicaanse stadje Queretaro was gefusilleerd, verergerde haar kwaal. Leopold II haalde zijn zuster weg en sloot haar zo goed als op, eerst in het kasteel van Tervuren en ten slotte definitief in dat van Boeichout in Meise, waar zij in 1927, op 87-jarige leeftijd krankzinnig overleed. Andries vertelt de dramatische feiten in deze geromanceerde biografie chronologisch met de nadruk op het bedrog, het gekonkel, het ordinaire verraad. De verteller is een zekere Alfred Berchman, een fictief personage, een jonge luitenant die in opdracht van Leopold I zowat de lijfwacht speelt van de jonge Belgische prinses. In ontroerende brieven aan zijn in België achtergebleven geliefde Héloïse is hij de bevoorrechte getuige van de toch wel grenzeloze liefde tussen Charlotte van België en haar "Max".

Vlaams Beweging

Andries werkt thans aan een roman die een stuk geschiedenis van de Vlaamse Beweging (1880-1920) wil vertellen waarin Albert I een belangrijke rol zal spelen en de auteur zich afvraagt waarom mensen die in hetzelfde nest en milieu opgroeien enerzijds kiezen voor het Vlaams nationalisme, anderzijds voor het Belgicisme.

John RIJPENS

Marc Andries, Mijn Max. Uitg. Artus Uitgevers; 291 blz.; 22,90 euro (verschijnt einde maart).

Pleidooi voor een nieuw liberaal offensief

Kenmerkend voor de wereldwijde crisis is dat ideologieën van het verleden hebben afgedaan. Die gaven immers enkel een antwoord op situaties die zich binnen de beslotenheid van een natiestaat voordeden. Waarbij men nauwelijks rekening hield met wat er daarbuiten gebeurde. Maar dat kan niet langer. Grenzen zijn zowel geestelijk als fysiek gesloopt. Of we het willen of niet, we zijn met elkaar verbonden. Crisissen in andere delen van de wereld hebben door de verstengeling van onze economische, maatschappelijke en culturele belangen, ook een impact op ons. De wereld houdt niet langer op aan de Vlaamse, Belgische of Europese grens. We staan vandaag in verbinding met iedereen en elke golfslag in een ander continent heeft sterke gevolgen in eigen land. De vroegere ideologieën zijn achterhaald omdat ze nog geënt zijn op de evidenties van vroeger. Daarom is er nood aan een nieuwe synthese, een nieuw uitgangspunt, een nieuw paradigma. En dat paradigma is paradoxaal genoeg gelegen in het liberalisme dat nu zo fel bekritiseerd wordt.

Niet teveel, maar te weinig

De problemen die we vandaag kennen zijn niet te wijten aan teveel aan liberalisme, maar net aan een gebrek eraan. Het probleem is niet een teveel aan vrije markt, maar een gebrek aan voldoende controlemechanismen en heldere regels zowel op nationaal als internationaal vlak, die de vrije markt juist mogelijk maken. Het probleem is niet de globalisering, maar een schandelijk systeem van protectionisme en importheffingen die de rijke landen toepassen waardoor we miljoenen mensen in het zuiden tot armoede veroordelen. Het probleem is niet een teveel aan keuzes die ons milieu zouden belasten, maar een gebrek aan innovatie, concurrentie en fiscale stimuli die mensen vrijwillig aanzetten tot een meer milieuvriendelijk gedrag. Het probleem is niet een vermeende losbandigheid als gevolg van het loskomen van tradities, maar juist

de rem die tradities veroorzaken waardoor miljoenen mensen, ook in het westen, geen zelfbeschikkingsrecht kennen. Het probleem zijn niet de migranten en de multiculturele samenleving, maar de onverschilligheid van cultuurrelativisten enerzijds en de regelrechte aantasting van de menselijke integriteit waar monoculturalisten op aansturen. Het probleem is niet de vrees voor het verlies van verworven rechten zoals populistten beweren, maar de onwil van politici om de burger duidelijk te maken dat vernieuwing en verandering noodzakelijk zijn om onze welvaart veilig te stellen voor de toekomst.

Andere grondvesten

We leven in een nieuw tijdperk. Bijgevolg zijn er ook nieuwe regels en ideeën nodig. Een koerswijziging is noodzakelijk. We hebben nieuwe instrumenten nodig, nieuwe denkwijzen en nieuwe samenwerkingsvormen. Er moeten andere grondvesten komen. Een nieuw paradigma is heel hard vereist. De kernvraag is hoe we ervoor kunnen zorgen dat we in een zich globaliserende wereld onze welvaart en ons welzijn kunnen vrijwaren en versterken, hoe we de armoede in het zuiden kunnen bestrijden, hoe we de ecologische problemen het best te lijf kunnen gaan, hoe we onze financiële en andere markten inrichten, hoe we het recht op zelfbeschikking voor miljoenen mensen (ook in onze contreien) mogelijk kunnen maken, hoe we als burgers met uiteenlopende overtuigingen harmonieus kunnen samenleven, hoe we een zo goed mogelijk evenwicht kunnen bereiken tussen vrijheid en rechtvaardigheid. Meer dan ooit dient het liberalisme hierop antwoorden te bieden. Het liberalisme als duidelijke richting, als baken, net zoals het vroeger een baken was voor al wie zijn leven zelf vorm wou geven.

Hergroepering

De politiek is voor mij een levenshouding. Ik wil, samen met velen, iets teweegbrengen in de politiek, iets losmaken

in de samenleving. Een verandering in mentaliteit, een omslag van gelatenheid in ambitie, onverschilligheid in motivatie. Wat mij drijft zijn de liberale principes van vrijheid en verantwoordelijkheid. Wat ik mede hoop te bereiken is de vorming van een grote liberale beweging die onze kernwaarden verdedigt. In die zin hoop ik op een hergroepering van alle liberale krachten in ons land. Allemaal mensen die begrijpen dat we nood hebben aan een sterk liberaal blok, tegen het achterhaalde collectivisme en het nieuwbakken conservatisme. Een grote, liberale burgerbeweging die de mainstream wordt in ons politieke landschap en de kracht heeft om enkele fundamentele wijzigingen door te voeren. De wereld verandert en wij moeten mee veranderen. Stilstaan is geen optie. Als voldoende mensen hiervan overtuigd zijn dan kunnen we aan de slag, dan kunnen we nieuwe dromen waar maken, dan zijn we bestand tegen de grootste obstakels. We leven in een tijd van angst en onzekerheid. Heel wat mensen, dus ook kiezers, zijn op de dool. Ze vinden geen houvast meer en vallen daarom terug op partijen die de angst en onzekerheid voeden. Ik doe een appel aan al diegenen die geloven dat het anders kan, die geloven dat we de huidige problemen kunnen overwinnen, en die geloven dat we nog een toekomst hebben. Angst is een slechte raadgever. Nu hebben we nood aan een positieve, optimistische en voluntaristische boodschap. We kunnen het morgen beter hebben, maar dat hangt af van onszelf. Alleen wij kunnen de toekomst vorm geven.

Deze opinie is een neerslag van het boek dat Mathias De Clercq publiceerde onder de titel Pleidooi voor een nieuw liberaal offensief. Het boek is te bekomen via e-mail aan mathias@liberales.be of bij Het Liberaal Archief, Kramersplein 23, 9000 Gent en kost 5 euro.